

Základní umělecká škola Odry, příspěvková organizace	
Preventivní program ZUŠ Odry	
Vypracoval:	Ing. Zajac Radek
Pokyn nabývá platnosti:	28.11.2023
Pokyn nabývá účinnosti:	28.11.2023
Spisový znak: 1.1.3.	Skartační znak: A/10

Preventivní program Základní umělecké školy, Odry, příspěvkové organizace je dokumentem školy zaměřeným na výchovu žáků ke zdravému životnímu stylu, na jejich osobnostní a sociální rozvoj a rozvoj jejich sociálně komunikativních dovedností. Preventivní program školy je každoročně na konci školního roku vyhodnocován a případně aktualizován. Součástí Preventivního programu je také Strategie předcházení a řešení školní neúspěšnosti.

Informační zdroje:

Literatura:

časopis Prevence, Národní strategie primární prevence rizikového chování, Metodické pokyny MŠMT k prevenci rizikového chování, Strategie primární prevence Moravskoslezský kraj 2019-2027, novely vyhlášky 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských zařízeních.

Webové stránky odborných institucí z oblasti prevence:

<http://www.ppp-ostrava.cz>

<https://www.pppnj.cz>

www.poradna-ostrava.cz

<https://www.prorodiny.cz>

<http://www.prevalis.org>

<http://www.nebudobet.cz>

Charakteristika školy

Základní umělecká škola, Odry, p.o. je školou uměleckého zaměření, kterou navštěvuje celkem 350 žáků ve věku 5 – cca 18 let. Výuka probíhá v odpoledních hodinách, tedy v době volnočasových aktivit. Vzdělávací činnost školy a její výchovné působení je mj. součástí všeobecné primární prevence – smysluplné trávení volného času dětí a výchova k umění a uměním. Škola poskytuje studium v oboru hudebním, výtvarném, tanečním a literárně dramatickém. Vzdělávací koncepce vychází z platného Školního vzdělávacího programu. Preventivní program školy je v souladu s obsahem školního vzdělávacího programu ZUŠ a je zaměřen na rozvoj sociálních a komunikačních dovedností – pěstování dobrých vztahů mezi dětmi, rozvoj empatie a schopnost hodnotit druhé bez předsudků, rozvoj zdravého sebevědomí i schopnosti říci ne, podporu zdravého životního stylu prostřednictvím kladného a aktivního vztahu k umění a kultuře obecně, vytváření pozitivního sociálního klimatu – vzájemná důvěra, pocit bezpečí, odmítání všech druhů sebedestruktivního chování, projevů agresivity i porušování zákona.

Na škole působí řada komorních seskupení a souborů. Škola pořádá každoročně velký počet koncertů, výstav a tanečních představení, zúčastňuje se kulturních akcí nejen v rámci města Odry, ale i akcí v rámci okresu, kraje a celé ČR. Talentovaní žáci se účastní soutěží a významných kulturních událostí nebo přehlídek.

Dlouhodobě jsme neměli závažnější případy rizikového chování dětí, což je dáno i specifickým postavením školy a jejím uměleckým zaměřením na všeobecnou kultivaci dětí a mládeže. Dále je to dáno individuálním vyučováním žáků v hudebním oboru (jeden žák ve vyučovací hodině nebo skupina dvou žáků), menším počtem žáků v kolektivních oborech (TO, VO, LDO), děti jsou tedy vystaveny intenzivnějšímu přímému působení pedagoga; v neposlední řadě i krátkým časovým úsekem, který děti na ZUŠ v průběhu týdne v odpoledních hodinách tráví na rozdíl od povinné školní docházky na základních školách apod. ZUŠ je svým aktivním uměleckým a kulturním zaměřením škola výběrová, žáci procházejí talentovými zkouškami, děti pocházejí z kulturně podnětného prostředí, rodiče mají zájem na aktivním, smysluplném a tvořivém využití a naplnění volného času a na rozvoji svých dětí. Hlavní budovu – tzv. Winklerovu vilu obklopuje zahrada, komunikační prostory školy využíváme jako galerii k vystavování prací žáků výtvarného oboru. Vnitřní prostory školy jsou dále vybaveny esteticky působivými velkoformátovými barevnými učebními pomůckami v podobě plakátů s tématy z oblasti umění a kultury. Toto vše spoluvytváří vstřícné, pozitivní, bezpečné a zároveň inspirující klima pro žáky školy. Odloučeným pracovištěm školy je budova ZUŠ v ZŠ Pohořská, která je v bezprostřední blízkosti hlavní budovy, učebny v ZŠ Komenského a učebny v ZŠ Spálov. Hlavní budova ZUŠ je vybavena z bezpečnostních důvodů kamerovým systémem. Do školy je možný přístup pouze přes domovní telefon do jednotlivých učeben. Rozvrhy dohledů učitelů v době přestávek jsou vyvěšeny na nástěnce při vstupu do hlavní budovy.

Cíle preventivního programu

Oblasti prevence:

Nespecifická primární prevence zahrnuje veškeré aktivity podporující zdravý životní styl a osvojování pozitivního sociálního chování prostřednictvím smysluplného využívání a organizace volného času, které vedou k dodržování určitých společenských pravidel, zdravého rozvoje osobnosti, k odpovědnosti za sebe a své jednání.

Specifická primární prevence rizikového chování u žáků v působnosti MŠMT se zaměřuje prioritně na předcházení rozvoje rizik, která směřují zejména k následujícím rizikovým projevům v chování žáků:

- a) agrese, šikana, kyberšikana, násilí, vandalismus, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie,
- b) záškoláctví,
- c) závislostní chování, užívání všech návykových látek, netolismus, gambling,
- d) rizikové sporty a rizikové chování v dopravě,
- e) spektrum poruch příjmu potravy,
- f) negativní působení sekt,
- g) sexuální rizikové chování
- a) rizikové chování sebevraždy.

Dlouhodobé cíle:

Dlouhodobý cíl prevence na ZUŠ představuje neustálé prohlubování vzájemné komunikace a spolupráce pedagogických pracovníků školy s rodiči a ostatními institucemi, tak aby pomáhali formovat osobnost žáka, která bude, s ohledem na svůj věk, schopná orientovat se v dané problematice, zkoumat ji, ptát se a činit správná rozhodnutí. Výchovné úsilí ZUŠ zaměřujeme k takovému působení na žáky, aby v nich byly upevněny pozitivní vlastnosti a návyky, uměli si zorganizovat svůj volný čas a vážili si svého zdraví.

Krátkodobé cíle:

- Zapojování všech žáků do aktivit školy (třídní předehrávky, koncerty, vystoupení a další akce školy)
- Zajistit proškolení všech učitelů v oblasti prevence rizikového chování (školení celého pedagogického sboru)
- Seznamování učitelů s aktualizovanými tématy v oblasti prevence (pedagogické rady)
- Posílení úlohy učitelů v oblasti tvorby pozitivního sociálního klimatu, individuální přístup k žákům, včasná diagnostika a intervence při vzniku rizikového chování žáků (zvláštní důraz a informovanost na závazné postupy při vzniku šikany u učitelů kolektivních oborů a souborové hry)
- Aktivní přístup učitelů v řešení aktuální problémové situace v oblasti rizikového chování
- Umístit prevenci na webové stránky školy

Zaměření preventivního programu na cílové skupiny

Vedení školy:

Vedení školy odpovídá za celkovou koncepci a prevenci, v průběhu školního roku vytváří podmínky pro naplňování cílů preventivního programu, umožňuje odborné vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP). V rámci pedagogických porad vytváří prostor pro informování učitelů. Spolupracuje s učiteli na řešení problémových situací.

Pedagogové:

Největší úlohu v oblasti prevence mají učitelé, kteří vzhledem k individuální výuce nebo malému počtu žáků ve skupině i vzhledem k uměleckému zaměření výuky mají na žáky přímý a intenzivní vliv i v oblasti prevence rizikového chování. Proto největší důraz klademe na vzdělávání celého pedagogického sboru v průběhu pedagogických rad a DVPP postupně ve všech tématech z oblasti rizikového chování dětí s důrazem na aktuální potřeby pedagogů (aktualizované metodické pokyny MŠMT a další odborné materiály z oblasti prevence). Pedagogové provádějí průběžnou diagnostiku své třídy – zachycují varovné signály, podílejí se na realizaci Preventivního programu školy, dbají na důsledné dodržování školního řádu, vytvářejí a podporují bezpečnou atmosféru a pozitivní sociální klima, konzultují s vedením školy případné problémy, navrhují v součinnosti s vedením školy vhodná opatření. Sledují častější krátkodobé absence žáků (prevence záškoláctví), změny chování apod. Jsou garanty spolupráce školy se zákonnými zástupci nezletilých žáků.

Žáci:

Žáci jsou každoročně na začátku i v průběhu školního roku poučováni o bezpečném chování ve škole i při akcích mimoškolních, dále jsou na začátku roku a dle potřeby i průběžně ve školním roce seznamováni svým třídním učitelem se školním řádem, kde jsou uvedeny důležité body o bezpečnosti a z oblasti primární prevence (zákaz užívání návykových látek a jejich distribuce, zásady komunikace, slušného chování atd.). Aktivní i pasivní účast na akcích školy – třídní předehrávky, vystoupení, koncerty, soutěže. Zařazování do komorních seskupení a souborů – výchova k zodpovědnosti za společné dílo, spolehlivost, pravidelná domácí příprava, dochvilnost, spolupráce s ostatními spoluhráči – zvládání základních sociálních dovedností a vytváření eticky hodnotných postojů a způsobů jednání. Schopnost bránit se různým formám násilí, vědět, kde hledat pomoc, rozumět pojmu šikana, kyberšikana, jak se zachovat. Posilování zdravého sebevědomí a schopnosti se rozhodovat.

Zákonní zástupci:

Spolupráce s rodiči a jejich informovanost v průběhu školního roku je realizována především formou třídních předehrávek, koncertů a dalších vystoupení a akcí školy, prostřednictvím pravidelně aktualizovaných webových stránek školy a informačních nástěnek v prostorách školy. Konzultační hodiny s třídním učitelem jsou možné kdykoli po domluvě.

Pro úspěch našich žáků je úzká spolupráce s rodiči nutným předpokladem: v oblasti podpory ke zdravému životnímu stylu – celoživotní aktivní vztah k umění a kultuře, rozvoj a podpora práce schopnosti v rámci domácí přípravy, odpovědnost za práci v kolektivu (soubory a komorní seskupení – příprava, zodpovědnost za společné dílo, spolehlivost, včasné příchody, domácí příprava apod.).

Krizový plán školy

zpracováno na základě Metodických pokynů MŠMT k prevenci rizikového chování:
<https://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

V případě výskytu rizikového chování dětí:

- okamžité informování ředitele školy o výskytu jakéhokoli projevu rizikového chování
- informování rodičů, při jednání s rodiči je nutno dbát na taktní přístup a zachování důvěrnosti informací

Výchovná opatření v oblasti rizikového chování:

- Napomenutí třídního učitele
- Podmínečné vyloučení ze studia
- Vyloučení ze studia

Agresivní chování a šikana:

Šikana - úmyslné a opakované ubližování slabšímu (neschopnému obrany) jedincem nebo skupinou, jak fyzické, tak i psychické, ponižování lidské důstojnosti, jde spíše o postoj než o čin. Dominantní znak šikany – bezmocnost oběti.

Neoddělitelnou součástí problému je skupinová dynamika. Devět kroků při řešení počáteční šikany:

- 1) Odhadnout závažnost onemocnění skupiny a rozpoznat, nejde-li o neobvyklou formu šikanování (rozhovory s informátory, oběťmi, nikoli přímá konfrontace agresora a oběti)
- 2) Vést rozhovor s informátory a oběťmi (diskrétnost)
- 3) Nalézt vhodné svědky (vytipování členů skupiny, kteří vypovídají pravdivě)
- 4) Vést individuální popřípadě konfrontační rozhovory se svědky
- 5) Ochránit oběť
- 6) Vést rozhovor s agresorem či agresory, popřípadě je konfrontovat
- 7) Stanovit výchovnou komisi
- 8) Vést rozhovor s rodiči oběti
- 9) Pracovat s celou třídou/kolektivem

Vyvarovat se zásadních chyb:

- zapomínání na stud či mlčenlivost oběti
- bezprostřední konfrontace výpovědi oběti a agresora
- vyšetřování šikany přímo ve třídě
- nedostatečná ochrana oběti
- vyšetřování všech zúčastněných najednou

V případě zjištění pokročilejšího stupně šikany:

- informovat ředitele školy
- telefonicky se spojit s rodiči oběti

ředitelem určená výchovná komise:

- vyslechne oběť či oběti, kterým je nezbytné zajistit pocit intimity a nenaléhat na ni a poté ji odvézt do bezpečného prostředí, což zajistí učitel
- nikdy nekonfrontovat oběť a agresora, oběť a svědky
- uskutečnit rozhovory s vhodnými informátory (zajišťuje ředitel či jeho zástupce na doporučení učitele)
- vyslechnout postupně agresory a to formou monolog, dialog a po přečtení zapsaných odpovědí konfrontovat
- po odchodu agresorů zpět do třídy se komise poradí o způsobu řešení situace a ředitel pak oznámí výsledek. Ve třídě je vždy zajištěn dozor pedagoga.

Postup při nálezů alkoholu v prostorách školy nebo na školních akcích:

1. Pokud je žák přistižen v době vyučování nebo na školní akci při konzumaci alkoholu, je primárně nutné zabránit mu v další konzumaci a alkohol mu za přítomnosti dalšího pedagoga odebrat.
2. Pedagog posoudí momentální stav žáka.
3. Pokud je žák ohrožen na zdraví, přivolá pedagog lékařskou pomoc, vyrozumí vedení školy, sepiše záznam o události.
4. Škola informuje zákonné zástupce.
5. Škola vyvodí z dané situace sankce dané Školním řádem.
6. V případě opakování této situace škola vyrozumí odbor sociální péče.
7. Stejný postup platí i při příchodu žáka do školy pod vlivem alkoholu.

Postup při konzumaci omamných a psychotropních látek ve škole:

Obecně platí zákaz výroby, distribuce a přechovávání těchto látek bez ohledu na věk žáka a prostředí, kde by k tomu docházelo. Školní řád stanovuje sankce za užití těchto látek ve škole či za příchod pod jejich vlivem. V případě, že máme podezření na zneužívání návykových látek u žáka, provedeme diskrétní pohovor se žákem.

V případě důvodného podezření:

1. Odebereme návykovou látku, látka se nepodrobuje testování, informujeme vedení školy a neprodleně tuto skutečnost oznámíme zákonným zástupcům žáka. Sepíšeme záznam.
2. Pokud je žák ohrožen na zdraví, přivoláme lékařskou pomoc, vyrozumíme vedení školy, sepišeme záznam, informujeme zákonné zástupce. V případě dealerství nebo podezření na porušení § 217 trestního zákona / ohrožení mravní výchovy dítěte/ postupujeme takto:

1. Kontaktujeme zákonného zástupce.
2. Oznámíme věc Policii ČR

Postup proti vandalismu

Každý žák i pracovník školy je odpovědný za škody, které svým jednáním způsobil, a proto po něm bude škola požadovat náhradu, jestliže škodu způsobil úmyslně nebo z nedbalosti.

Postup při vzniku škody:

- 1) Jakmile vznikne škoda na školním majetku, je třeba o celé záležitosti vyhotovit záznam a pokusit se odhalit viníka.
- 2) V případě, že viníka škola zná, může na něm (jeho zákonném zástupci) vymáhat náhradu škody.
- 3) V případě, že nedojde mezi zákonnými zástupci nezletilého dítěte a školou k dohodě o náhradě škody, může škola vymáhat náhradu soudní cestou.

Postup v případě krádeže

Krádež je protiprávním jednáním, a jakmile se škola o takovém jednání dozví, bude tuto skutečnost hlásit orgánům činným v trestním řízení, popř. doporučí poškozenému (jeho zákonnému zástupci), aby se na tyto orgány obrátil. Škola upozorňuje žáky a jejich zákonné zástupce, že nošení cenných věcí (zejména věcí malých rozměrů) do školy je rizikové chování, které může vést k jejich odcizení. Věci (zvl. pak cenné), které nesouvisí s vyučováním a vzděláváním, nemají žáci do školy nebo školského zařízení nosit.

Postup při nahlášení krádeže žákem:

- 1) O události pořídit záznam na základě výpovědi poškozeného.
- 2) Informovat vedení školy

Strategie předcházení a řešení školní neúspěšnosti

Charakteristika školní neúspěšnosti

Školní neúspěšnost je z hlediska pedagogicko-psychologického a socio-pedagogického chápána jako selhávání nezletilého v podmínkách školního edukačního programu nejen špatným prospěchem, ale také vytvářením negativních psychických postojů a emočních stavů ve vztahu ke vzdělávání, k učitelům a obecně ke škole. Bývá důsledkem nevyváženosti ve vývoji osobnosti žáků, v jejich výkonnosti, motivaci, volných vlastnostech a v neposlední řadě také v rodinném prostředí.

Prostředí základních uměleckých škol je specifické a v drtivé většině se školní neúspěšnost netýká špatného prospěchu, ale především vytvářením negativních psychických postojů a emočních stavů ve vztahu ke vzdělávání, k učitelům, spolužákům a obecně ke škole. Je důležité, mimo důraz na pomoc ohroženému žákovi, také vnímat situaci kolektivu a zamezit negativnímu dopadu těchto postojů na celý kolektiv.

2. Faktory školní neúspěšnosti

Školní neúspěšnost je vymezena řadou faktorů, především osobností a zdravotním stavem žáka, dále rodinným a mimoškolním prostředím a výchovně vzdělávacím procesem ve škole.

Při řešení školní neúspěšnosti je nezbytná spolupráce školy, případně dalších odborníků, rodiny a samotného žáka.

Jedná se o tyto faktory:

- osobnost dítěte - snížená inteligence, poruchy učení, emoční labilita, nízká odolnost vůči zátěži,
- poruchy chování,
- zdravotní problémy žáka - dlouhodobá absence,
- vysoká absence,
- nepodnětné rodinné prostředí, střídavá péče,
- rodinné prostředí s nezájmem o školu a školní dění, nezájem rodičů o spolupráci se školou,
- dítě ohrožené sociálně nežádoucími jevy (zhoršená rodinná situace, šikana, domácí násilí, problémy ve vztazích v rodině nebo ve škole, ve třídě, ve vztahu s učitelem), ohrožení sociálně patologickými jevy,
- dítě – cizinec.

3. Žák je ohrožen školní neúspěšností, když

- na konci pololetí z některých předmětů neprospěl, nebo je z některých předmětů nehodnocen,
- dlouhodobě neplní zadané úkoly,
- svým chováním soustavně porušuje školní řád a jsou vůči němu uplatňována výchovná opatření,
- jeho příprava není systematická.

4. Doprovodné projevy při školní neúspěšnosti

- neurotické příznaky – bolesti hlavy, břicha, nechutenství, zvracení, tiky, školní fobie,
- zvýšená absence,
- obranné mechanismy – ztráta motivace, pocit méněcennosti.

5. Přecházení školní neúspěšnosti

- klást na dítě přiměřené nároky,
- zdůrazňovat jeho pozitivní stránky,
- oceňovat jeho jedinečnost,
- umožňovat žákům vyslovovat vlastní názory,
- podporovat aktivitu žáků, dát mu příležitost zažít úspěch,
- motivovat žáky, rozebírat s ním jeho úspěchy,
- vyhýbat se negativnímu srovnávání,
- věnovat pozornost rodinnému zázemí žáka
- jasné vymezení pravidel chování (seznámení se ŠŘ atd.).

6. Pravidla pro řešení školní neúspěšnosti

Důležité je včasné podchycení žákových potíží vyučujícím. Ten zejména vyhodnotí, zda jde o ojedinělý výpadek, nebo trvalejší problém. V takovém případě o neúspěšnosti informují ředitele školy a rodiče žáka.

Podle závažnosti problému třídní učitel kontaktuje rodiče a nabídne osobní jednání nebo, v případě závažných problémů, informuje vedení školy a konzultuje postup. O jednáních se vedou písemné záznamy, které vždy obsahují doporučení školy vůči rodičům a postoj rodičů k nim.

Je uplatňován třístupňový model péče

1. Individuální pomoc vyučujícího v rámci běžné výuky.
2. Zapojení vedení školy.
3. Zapojení školského poradenského zařízení (PPP/SPC).

Vedení školy vyhodnocuje, zda ke zvýšené neúspěšnosti nedochází jen u některých vyučovacích předmětů, nebo jen u některých vyučujících. Na toto téma případně zaměřuje svoji kontrolní a hospitační činnost, zajišťuje zpětnou vazbu od rodičů žáků.

Na základě této diagnostiky se stanoví možná opatření:

- individuální konzultace, kompenzace nedostatků pomocí speciálně pedagogických postupů (spolupráce s PPP, SPC),
- pomoc při začleňování žáka do třídního kolektivu,
- včasné informování rodičů,
- Škola průběžně vyhodnocuje úspěšnost těchto opatření, dlouhodobě sleduje žáky s riziky neúspěšnosti, poskytuje jim pomoc k jejímu překonání, zohledňuje vnější prostředí ovlivňující výsledky žáků, přijímá případná opatření k zamezení rizikového chování. V rámci DVPP podporuje rozvoj klíčových dovedností pedagogů pro tuto oblast.

Důležité je vyhodnocování a projednávání situace vzdělávání žáků ohrožených školní neúspěšností na jednání pedagogických rad.

Závěrečné ustanovení:

Tento dokument nabývá účinnosti dnem 28.11.2023 a nahrazuje předchozí předpis.

V Odrách dne 28.11.2023

Zpracoval: Ing. Radek Zajac, ředitel ZUŠ Odry